

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:	
Egész évre	8 frt — kr.
Negyedévre	2 „ — „
Helyben házhoz hordva:	
Egész évre	10 frt — kr.
Negyedévre	2 frt 50 kr.
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre	12 frt — „
Negyedévre	3 „ — „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfői és ünnep utáni napok kivételével

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáczai u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, január 19.

Uj eszmék, uj törekvések.

(K. Ö.) Válságban van a gazdasági kiegyezés. Megtalálja-e valaki a válságból való kivezető utat, ki tudná megmondani? A válságot nem a Bánffy-miniszterium ügytelensége és a szabadelvű pártnak roskadozó állásának fentartása érdekében folytatott önös politikája, hanem a merkantil politika okozta. A közgazdasági politika, mely a hatalom minden eszközével fojtogatta az igazi gazdasági fejlődést élesztő eszméket és oly gazdasági teoriákat ültetve trónra, melyektől elfordulnak mindazokban az országokban, hol a nemzeti munka védelmére talál a gazdasági kalózkodás ellenében és a nemzeti vagyonodás a nemzetközi ingó tőke kizsákmányolása és a plutokraczia ellenében.

Franciaországból indultak ki az uj eszmék és törekvések gazdasági téren, melyek, hála Istennek, eljutottak immár hozzánk is, hol gyökeret verve, a köztudatot készülnek átterjeszteni. Mikor Franciaország Németország hadi szerencséje következtében földig lerve, a kapitalizmus sóvár karjaiba készült dőlni, az akkor még gyermekkorát élő gazdaszövetség volt az, mely fennen lobogtatta a szabad gazdálkodás, a nemzeti produktivitás lelkes eszméjét. Az eszme hódított, lassan, de oly mély gyökeret verve, hogy Franciaország immár elől jár azon eszmék realizálásában, mely közgazdasági és szoczi-

ális téren mindig csak azt keresi, ami nemzeti, ami a faj sajátosságának kedvezés és előnyös. Az industrialis érdekek mellett szíven hordja a mezőgazdaság különleges érdekeit és ezek megvédése szempontjából a védvamos rendszernek szegődött hívévé, oly mérvben, mint egyetlen egy európai ország sem.

Ki tagadhatná, hogy Franciaországban a nemzeti vagyonosodás biztosításában nagyrésze van az uj gazdasági eszmék letéteményesének, a francia gazdák szövetségének, mely most az ősszel ülte meg fenállásának harminczadik évfordulóját. Nagy zaj és ünnepek nem kísérték az évfordulót, melyekre nincs szüksége egy oly szervezetnek, mely a legelső politikai faktorra nőtte ki magát az országban és melynek követelése előtt meghajol mindenkor a közkormányzat.

Az uj eszmék szelleme Franciaországból átszállt Németországba, nagy pusztítást véve véghez azon intézmények között, melyekre mi ezidő szerint még esküszünk. A német gazdák szövetsége öt év alatt oly derekas munkát végzett, hogy a merkantilizmus lába alatt inogni érzi a talajt. Mennyire csodálkoztak a nálunk járt német gazdák, hogy nálunk gazdaszövetség még csak alakulóban van. Hátha még azt is megtudták volna, hogy ennek a megalakulásnak mily akadályokat gördítettek elé, nemcsak a kormányzati politika, hanem a gazda részről is? Ha tudták volna, hogy a centralizáló kormányzati politika mily ellensége az uj alakulásokat irányító eszméknek és

törekvéseknek, melyek nélkül pedig ez az ország, mint agrikultur állam, meg nem lehet. Ha tudták volna, hogy a hatalom birtokosai mily kevés érzékkel viseltetnek az ország mezőgazdasági bajai iránt, melyek őszinte gyógyítására sohasem vállalkozhattak. A hatalom eszközeit tartva szem előtt, a gazdasági kalózkodást ki nem írhatták. A kedvezmények beszüntetésével és a visszaélések megtorlásával egyszerre csak szétrebbenve az elavult teoriák lovagjainak csapatja, a hatalom birtokosainak hü támogatói.

Dehát mi hozzánk is eljutott az eszmék szelleme. A kormányzatnak bajaink iránt eddig tanusított közönyösségét felváltotta az a tevékenység, mely rendszertelenségében és rendszabályainak ferdeségében még magán hordja az elavult teoriák szellemében intéző kéz sulyát, de már biztató jelenségét képezik az uj gazdasági eszmék virradásának.

Az inkompatibilis törvényhozók közgazdasági tevékenységét sem koszoruzza már az a dícsfény, melybe sokáig burkolóznok sikerült, megbénítva egyrészt a közkormányzat közgazdasági akciószabadságát és megvonva másrészt az üzlet és politika összekapcsolásából eredő következményekben a közérkölcöket.

Ha az uralkodó gazdasági rendszer és emberei nem is értik meg az uj törekvések gazdasági és társadalmi jelentőségét, amint azt nem is fogják megérteni, amíg a közgazdaságban a gazdasági abszolútizmus, társadalmi téren pedig az egyoldalúság és az őszinteség a végre-

A „TISZÁNTÚL” TÁRCZÁJA.

Este érkezik . . .

Este érkezik a vonat egy felsőmagyarországi kis állomásra. A falu jó távol esik tőle s az apró házak fénylő ablakaikkal kíváncsian pislognak az állomás felé az est sötétjében. Maga az állomás csak egy földszintes épületből áll, szürke kopott falakkal s mindössze alig négy szobából. Az állomás-főnök, egy forgalmi tiszt és három szolga az egész állomási személyzet.

Dübörögve, zakatolva érkezik be a vonat, gomolygó, nehéz füstöt ont ki a mozdony kurtője, közbe-közbe tűz-szilánkok — mint valami tűzkigyók — repülnek a füst nyomában, élénken tarkítva a vastag, tömött füstöt és a fekete éjszakát.

Megáll a vonat. Kétes gyenge világításban látszik a vén, szürke épület; csendesen, egykedvűen áll az ór a csengettyű mellett és várja a jelet, a melyre aztán hármhat kondíthat. A főnök — egy hatalmas széles alak, izmos tagokkal, szép, férfias arccal, nyugodtan veszi elő jegyzőkönyvét, valamit jegyez beléje, aztán int az őrnék. Az csenget hármhat, a vonat megindul és fokozódó gyorsasággal elvész a sötétben.

A főnök derült arccal indul befelé s akkor veszi csak észre, hogy egy nagy kendőbe burkolózva a felesége ott áll a Perronon. Szőke, sápadt arca asszony, élénk kék szemekkel, melyek oly sóváran néznek az elűnt vonat

után, mintha mondanák: várlak, várlak, mindig várlak! . . .

A férj karjaiba fogja a kis nőt s nevetgélve viszi magával, csókolja, becézgeti, simogatja azt a gyenge, vézna assznyt, a ki most is még olyan mereven néz a sötét éjszakába.

*

Ismét jött a vonat, épen abban az időben, mint tegnap, tegnapelőtt és azelőtt. A vézna asszonyka ismét ott áll a Perronon, épen úgy, mint tegnap, tegnapelőtt és azelőtt.

A főnök sietve járkal, sok dolga van ma; nagy szállítmány érkezett, arra kell felügyelnie.

Egy első osztályú kupéban egy barna, magos huszártiszt utazott. Unalmasan, egykedvűen kelt fel üléséből s kinézett az ablakon. Végig szalad tekintetével a kopott állomáson s meglátja a nőt kendőjében elbujva. Meglepetten nézi, nézi és a mikor meglátja annak az arcnak halványaságát, bánatos kifejezését, felszakítja a kupé ajtaját és a következő pillanatban már átölelve tartja a vézna, halvány, szőke asszonykát.

Vártalak, vártalak mindig . . . sutogta a szőke asszony vérpiros ajaka, aztán egy forró csókban elmondja az ő szenvedését, bűnös szerelmét, vágyait.

A főnök elvégezte már dolgát, gépiesen fordul meg, hogy az őrnék intsen a csengetésre, — meglátja az ölelkezőket, valami fájdalmas vonaglás ezikázik át arcán, — hanem aztán megmerevülnek vonásai, a kötelességérzet győz, a vas ember int az őrnék. Hármhat kondul a csengettyű. A huszártiszt kibontakozik az ölelő karokból, egy utolsó, kéjes búcsú csók

és egy ugrással a kupé lépcsőjén terem. A vonat elindult.

A nő öntudatlanul, nagyra nyílt szemekkel néz a vonat után. A főnök merően áll, szemét, homlokát törli kezével, mintha egy vizió nehéz fátyolát akarná eltávolítani. Ingadozva ér oda nevéhez.

— Nem jössz befelé? kérdé egy kicsit elrekedt hangon.

A nő felrebben.

— Még nem; — jól esik a levegő.

— Nekem is; sétáljunk le és fel itt, úgy is mindjárt jön a gyorsvonat.

Némán sétáltak egymás mellett a vágányok mellett le és fel. Az égen, a nagy sötét égen egy pár csillag ragyogott; a levegő nedves, párateli.

Jött a gyorsvonat; már messziről látszott a két fényes, tüzes szem, a mozdony, e szörny vérpiros szeme, hatalmas fénykévét sugározva az éjszakába, a mit a nagy sötétség mohón el is nyelt.

A gyorsvonat nem szokott itt megállani, csak ha jelezve van, hogy utas akar felszállani. Ma nem volt utas, tehát nem is áll meg.

Már prüszkölt, dohogott a mozdony, a kerek zakatolva is jól hallatszott. A moloch szeméi is jobban látszottak.

A főnök és neje megállottak, hogy a vonat mellettük elbogarjon. A sápadt, vérpiros ajaku nő gondolatai messze repültek, csatagoltak, valahol a másik vonat nyomában. A főnök arca valami durva vonást vett fel, valami eltökélés vehetett erőt a lelkén.

Már itt a gyorsvonat. Alig egy pillanat

hajtásban lesznek az uralkodó eszmék. Mindez nem akadályozhat meg minket annak a harcznak a folytatásában, mely a gazdasági egyensúly helyreállítására s azon alapnak biztosítására vezet, melyen egyedül képzeltető Magyarország gazdasági jövője.

A modern kolbertizmus napjai nálunk meg vannak számlálva. Ennek a rendszernek az alkalmazásával sikerült az ország földjét mobilizálni és a birtoikos osztályt, kicsinyt és nagyot, megtörni. Szomorú következményei nem is maradtak el. Az új törekvésekben zálogát bírjuk egy szebb, egy jobb jövőnek. A választás nem eshelik nehezünkre.

Mit hoz a választási törvény reformja?

Mumus. Ne nyulj hozzá! Így szól a kormány és lapjai ha az ellenzék békefeltételeinek azon pontjáról szól, mely a választási törvény reformját, közte a cenzus leszállítását sürgeti.

Hogy miért ne nyulj hozzá, hát arra is megfelelnek. Az indok igen szép és nemes. «Hazafini lelkiismeretük» nem viszi rá az illető urakat arra, — mondja egyik előkelő organumuk, — hogy egy elhibázott reform által (érintsd a cenzus leszállítását) a magyar faj hegemoniáját veszélyeztessék.

A kormány és közegeinek hazafini lelkiismerete működik pld. a felvidéki nemzetiségi vármegyékben, ahol a szavazatirtás évről-évre folyik. Nyitramegyében pld. a szavazók száma 1896-ban 3963-al, 1897-ben 1876-al és 1899-ben 825-el apadt, négy év alatt összesen 6664-el.

De hát a magyar faj hegemoniája forog kockán és ezért buzgólkodik az u. n. »hazafias lelkiismeret.«

A magyar nemzetiségi politikát üző többségnek azonban a nemzetiségek mégis csak megbízhatók, mert éppen a nemzetiségi vidékek szállítják a legtöbb szabadelvű képviselőt, vagy a szabadelvű-párt nem üz nemzetiségi politikát.

33 nemzetiségi megye 186 mandátumból 173-at szállított a kormánypártnak, ami 250 tag-

van hátra. A főnök és neje ott álltak egymás mellett némán, csendesen és a mikor a vonat alig egy lépésnyire vala előttük, a férfi gyors mozdulattal oda lökte nejét a mozdony elé.

Oly gyors volt a tett, hogy a nő csak egy hangot sem tudott hallatni.

A vonat megállott, a vonat kerekai alól kiszédtek a roncsolt testet. A vézna, sápadt asszony véres hulla volt már, szemei nyitva voltak, megüvegesedve néztek előre, mintha gondolatai most is oda messze járnának, valahol a másik vonat nyomában. . . .

A vonatvezető erősen állította a kiszállott bámuló utasoknak, hogy ő jól látta, a mikor a vézna, sápadt asszony a vonat elé vetette magát. . . .

A főnök néma volt, mereven nézte a vágyányok között a vértócsákat, a mozdony véres kerekait. . . .

A vonat 20 perc késéssel elindult.

* * *

Eltemették a vézna, szőke asszonykát. A főnök nem sirt, nem panaszkodott, — néma, hideg volt, mint a vas.

A vonatok, épen úgy, mint tegnap, tegnapelőtt és azelőtt is, ugyanazon időben érkeznek. Az állomás most is olyan csendes, félvilágos, mint ezelőtt. A főnök most is pontos, erős ember, hideg és tartózkodó, szóval, csak mostanában azt a szokást kezdte fel, hogy minden elsőosztályú kupéba benyit, végig nézi a bentülőket, míg ujjai görcsösen szoritják a zsebében levő revolver ravaszát. . . .

Bob.

ből álló párnak ugyancsak a zömét teszi. Ebbe azonban még nincs beleszámítva a 4 bihari nemzetiségi választókerület: Tenke, Belényes, Élesd és M.-Cséke.

Zichy Nándor gróf állásfoglalása.

A »B. H.« minapi száma a főrendiházi javaslatlalt kapcsolatban azon hirrel lepte meg a politikai köröket, hogy Zichy Nándor gróf az agilis politikus a Széchenyi Imre gróf javaslatával szemben Bánffy br. miniszterelnök álláspontját fogja pártolni. Zichy Nándor gróf politikai szereplésében igen nagy következetlenség lett volna ez, amiről eleddig legnagyobb ellenzései sem vádolhatják. Ezt a hirt saját maga le is czáfolja az »Alkotmány« tegnap számban közölt vezető cikkében.

Utal mindenekelőtt az újévi üdvözlése alkalmával mondott válaszára.

»Megtanulhattuk — így szól akkoriban — hogy erőszakoskodással és bántalmazással nem téríthetni és nem engesztelhetni, hogy csak igazság és méltányosság szerez bizalmat és tekintélyt és csak ez állíthatja helyre a megzavart erkölcsi rendet. Megtanulhattuk, hogy Isten után van még, mibe bizzunk: ez Felséges Urunk atyai szíve és bölcsessége.«

Ezeket mondtam január 1-én — ugymond azután említett cikkében — s most csak azt vélem konstatálhatni, hogy a miniszterelnök mai felszólalása nem biztató, akár azt tekintjük, hogy a szokástól eltérőleg a képviselőház eljárását hozza a főrendek ítélőszéke elé vagy az előirányzat megszavazásának kötelező voltát és az alkotmányos kormány hivatását; akár a törvényhozás jövő elhatározásai törvényen kívül való lekötöttségét illető sajátos elméletét tekintjük.

Kifejti azután, hogy Széchenyi Imre gróf javaslata nem állásfoglalás, hanem az alkotmány és a korona iránti ragaszkodás nyilvánulása.

Mindezekből beláthatjuk könnyen, hogy mennyiben pártolja Zichy Nándor gróf br. Bánffy Dezsőt.

A válság Budapesten és Bécsben.

Budapest, jan. 19.

Mai cikkünket tulajdonképpen két részre kellene osztanunk; az egyik részben az itteni helyzetet kellene mérlegelni és a másik részben bécsi levelezőnk tudósítását kellene közölnünk. Mivel azonban a két rész szorosán összefügg egymással, alkalmasabbnak találtuk a két tudósítást egybeolvasztani, hogy olvasóink könnyebb áttekintést nyerjenek.

Tisztelt olvasóink ismerik már a kormány föltételeit tegnapielőtti számunkból; az ott felsoroltakhoz jön még csak az, hogy a kormány kívánja, hogy a Ház Perczel Dezsőt válassza meg elnöknek. A házszabályra vonatkozó részt pedig azzal kell kiegészítenünk, hogy a kormány a 208. §-t olyképpen akarja módosítani, hogy az elnök tetszése szerint zsarnokoskodhassék a Ház felett.

Valóságos csodálkozással látjuk, hogy az egész ellenzék úgy zudul fel a feltételek hallatára, mintha most már vége volna mindennek és ki volna zárva a megegyezés lehetősége. Ujságolják, hogy az ellenzék a feltételek első hallására egyszerűen abba akarta hagyni a további tárgyalásokat. Szinte lehetetlen, hogy ez a hir igaz legyen és ha igaz volna, akkor az ellenzék vezérei nem éppen okosan cselekedtek volna.

Ha az ellenzék most visszautasítaná a

tárgyalások folytatását, akkor a béke meghiusulásának egész odiuma rájuk hárulna. Az természetes, hogy a kormány az ő követeléseinek első formulázását úgy állítja fel, hogy követel a legszélsőbb határig mindent, csakugy mint az ellenzék tette az ő feltételeinek felállításánál. Az ellenzék nem adott ultimatumot és a kormány sem. Mindkettő csörteti a kardot, de azért nem kell mindjárt vagdalkozni.

Eddig az ellenzék a győztes; mert már az a tény, hogy a kormányt alkudozásra kényszerítette, győzelmet jelent; de ha egyszerűen visszalépne, ismét a kormány volna a helyzet ura.

Bánffyt Bécsben feltétlenül elejtették és pedig azért, mert egyáltalában tárgyalásokba bocsájtkozott. Bécsben Bánffyt az ő szempontjából vasembernek tartották, de attól a pillanattól fogva, hogy egyáltalában az alkudozás terére lépett, elejtették; már gyenge nekik. Bánffy ezt érzi és tudja s éppen azért csinált olyan harcziás feltételeket, hogy az ellenzék visszaríaszsa és Bécsben ismét verhesse a mellét: lám milyen erős legény vagyok én!

Az a rettenetes kirohanás csak az ő mindenképpen — ellenzékkel vagy a nélkül — megrendült pozíciójának takarója akar lenni. Hiába, rajta már nem segít a legékesebb riadó sem.

Az ellenzék a kiegyezést meg akarja adni és evvel megnyerte a csatát az egész vonalon. A mi egyebet követel az csak humbug. Valóságos komikum, hogy első pontnak ott áll, hogy Perczel Dezsőt házelnöknek kell megválasztani. Az ellenzék ezért háborog, pedig a vak is látja, hogy ez a pont csak azért van odátéve, hogy legyen mit könnyen elejteni. A királynak legkisebb gondja is nagyobb annál, hogy Perczel ur kiváló egyéniségéhez kösse a magyar alkotmányt. A hol a nagy számvetés folyik, ott a pont után következő nulla a semminél is kevesebb és a bármennyire pöffeszkedő zérus mindig csak semmi a legsoványabb egyessel szemben.

A házszabály revízió kell Bécsben, az igaz; de nem olyan, minőt Magyarországon keresztül lehet vinni. Ha olyat lehetne, hogy meg lehetne akadályozni minden obstrukciót, olyat, melylyel szavazásokat, beszédeket, szóval mindent meg lehetne szorítani, az kellene; de ennél kevesebbre nem fektetnek súlyt; a mint odafent most egyáltalában nem törődnek mással, mint a kiegyezéssel, mert első sorban a monarchia nagy hatalmi állását féltik és ezt akarják erősíteni.

Ha meg van a kiegyezés, akkor Bécs egészen egyetértőleg a magyar ellenzékkel az összes 67-es alapon álló pártok koalícióját, ha lehet fuzióját akarja; mert — azt sugják, bugják a bécsi illetékes helyeken mindenfelé — nagy külpolitikai akció készül, melyhez szükségük van a magyar parlament békéjére. Mi az a nagy akció, azt még el nem árulják, de valami rendkívüli dolog lehet, mert még Ausztriában is helyre akarják állítani a pártközi békét és egész súlylyal Lajthán innen és tul ezt mozgatni.

Egy diszidens ma azt mondta nekünk, hogy nézete szerint az ellenzék újabb harcra készül és hogy azért rendelte be holnapra összes erejét hogy az esetleges házfeloszlatásra nyílt ellenszegüléssel feleljen; mert a házfeloszlatás törvénytelen és az ellenzék nem fogja tudomásul venni és csak akkor fogja elhagyni a parlamentet, ha erre fegyveres erővel kényszerítik. Hát ez forradalom kezdetének igen szép és hatásos, de nem lesz rá szükség. Bánffynak egyelőre nincsen felhatalmazása a Ház feloszlatására és

nem is fogja megkapni soha. A király parlamentáris rendet és nem forradalmat akar; de ha bármit is akarna, akkor sem Bánffyra bízna az új választást, mert ő eljátszta a vasember híret. Mióta a »rebellisekkel« tárgyal. A tárgyalások előtt megkapta volna a jogot a házfelosztására, sőt decemberi terminussal a zsebében is volt, de most nem kapja meg semmi szín alatt.

Vicom pro vice! Bánffy nagy hangon követel; tessék éppen olyan nagy hangon vissautasítani, de nem a tárgyalásokat egyáltalában, hanem az egyes elfogadhatlan pontokat. A kiegyezési pontot el kell fogadni 1903-ig a Bánffy által kívánt formában és egyebekben tessék visszatartani és követelni bármit és akármilyen hangon. Ha így lesz, Bánffynak nem lesz se módjában, se hatalmában a tárgyalásokat abbahagyni és a sokat és henczegeve hirdetett alkotmány-helyreállításához fogni; hanem fog Bécs és Budapest között addig utazgatni, amíg elhozta mindazt, amit az ellenzék akar. Utazásai közben folyton annyi bizalom fog rája halmozódni, hogy végül a tárgyalások befejeztével le fog roskadni a nagy teher alatt. Ebből a bős farkasból végül igen kezes, jámbor bárány lesz, csak érdeme szerint kell vele bánni.

Végül azt is meg akarják jegyezni, hogy a korona korántsem zárkóznék el a magyar vezető politikusok meghallgatásától; ettől nem Bánffy tartja vissza, a kinek már erre nincs is elég hatalma, hanem az Ausztriára való tekintet, mert ott rögtön hasonlót kívánnának. Különben vannak ő Felsőnek más rendes informátorai a közös külügyminiszter, a közös pénzügyminiszter és a kabinet iroda főnökének személyében is, a kiknél Bánffy határozottan eljátszotta kis játékat és a kik a Magyarországból kapott tisztességes információk alapján tájékoztatják a koronát.

Béketárgyalások.

Budapest, január 19. (Saj. tud. táv.)
A béketárgyalások eredménye csakugyan semminek mondható. Ma már a legoptimisztikusabb ellenzéki sem hisz semmiféle eredményben s az ennek daczára végbemenő konferenciák már csak merő formalitások. Az ellenzék ma is tartott pártközi konferenciát, melyre elment Szilágyi Dezső is, mert kérelték, hogy a pontozatokat, melyeket, az ellenzék újból, állapított meg tudassák.

Az új pontokat holnap fogják megszövegezni. Hír szerint a házszabályok módosítása és kiegyezés megoldása a lényeges akadály.

Az ellenzéki békekonferencia mindnyájuk által aláírt nyilatkozatban *való-lannak mondja Bánffy br. miniszterelnök azon állítását, hogy az ellenzék kezdte volna meg a békét, hanem a kormány szövegezte fel az ellenzék a pontok előterjesztésére.*

Budapest, január 19. (Saját tud. t.)
A szabadelvű klubban a békebarátok elhallgattak azon híresztelésre, hogy az ellenzék en block visszatartja a kormány javaslatait. Sokan most már csak a dissidensekbe helyezik minden reményüket.

A »*Bud. Tud.*« különben illetékes helyről magyarázza meg Bánffy br.-nak a főrendi házban a béke-akcióról mondott szavait, mely szerint azok nem a kezdeményezésre, hanem az azt követő tárgyalásokra vonatkoznak. Ezt szerinte nem kezdte sem a kormány sem az el-

lenzék, hanem köztudomásu, hogy gróf *Andrássy Ggula.*

A kormányparti körök szerint a kiegyezési propositio nem köti meg a nemzet kezét, hanem csak az önálló vámterület szükségszerűségét zárja ki.

Hamisítvány.

Budapest, január 19. (Saj. tud. táv.)
Nem kevesebbről van szó, mint arról, hogy a miniszterelnök ur önkényüleg megváltoztatta azt a formulát, melyet közönségesen Széll-féle formulának neveznek szerzőjéről értvén alatta azon pontokat, melyeket a Felső a kibékülés alapjául jóváhagyott.

A formuló következőleg lenne rekonstruálható:

Ennek a formulának mindenek előtt a jogfőntartás és jogbiztosítás, sőt a jog kifejezése lévén hivatása, azon kell kezdődnie, hogy Magyarország az öt megillető önálló gazdasági élet, tehát az 1867. XII. t.-cz. 68. §-ában főtartott jog alapján, teljesen önállóan és függetlenül rendezze gazdasági viszonyait Ausztriával vám- és kereskedelmi szerződés formájában, vagy a viszonyosság feltétele mellett. Kell, hogy nem országgyűlési határozatban, hanem magában a *törvényben* jusson ez kifejezésre. Kell, hogy külön szakaszban világosan kifejeztessék e joggal élés, annak hangoztatásával, hogy habár a 1867. évi XII. t.-cz. 68. §-ában főtartott jog alapján önállóan rendelkezik e viszonyáról Magyarország: a *külföldi képviselésnél* szintén e főtartott jog alapján úgy rendelkezik, hogy *1903-ig mindkét állam nevében a közös külügyminiszter* kösse meg a vám- és kereskedelmi szerződéseket. Benne kell lenni a formulában annak is, hogy a külügyminiszter csak a két állam *külön-külön kormányának előkészítése után* kötheti meg e szerződéseket vagy egyezményeket, a melyeknek érvénye csak akkor lesz, ha azokat mindkét állam törvényhozása a maga törvénytárába *külön-külön beczikkelyezi.*

Ez a formula tehát érvényesíti az önállóság jogát s nyitva hagyja az ajtót arra, hogy 1903-tól kezdve a külügyi képviseltetés dolgában *másként* intézkedjék az ország. Ez a formula, a mely az itt előadottnál kétségtől jőval tömörebb és áttetszőbb, a kormánypart nagy részének tetszését bírja mindenképp azért, mert fixirozza a nemzetnek a gazdasági életben való szuverén, rendelkezési jogát, mert elhárított egy felsőbb akadályt s mert kibékítő hatást várnak tőle.

A »*Bud. Hirl.*« holnapi száma pozitív forrásból származtatja azon hírt, hogy a kormánynak kiegyezési propositioi nem azonosak, az előbb leirat elveikkel, mert a kormány önkényüleg hozzáfűzte a záradékot, hogy a *vámszövetség örök időkre biztosítandó.*

Ha ez a körülmény nyilvánosságra jut, úgy Széll Kálmán *többekkel kilép a szabadelvű pártból.*

Bánffy br. miniszterelnök újabb csalárdsága tehát balul fog kiütni, mert ezen esetben a csufos vereség elmaradhatlan annyival is inkább, mert a Széll-féle formulát a király is jóváhagyta mindenben és magáévá tette.

A dobresti elégületlen munkások.

— Hogy csinálják a szocializmust —

Biharvármegye délkeleti részén, az űsrengeteg Királyerdő kihasználását az államtól bérbe vette a *Jiraszek és Krausz czég*, a mely az elmúlt évben átalakult »*Bihari erdőipar és mészégető* részvénytársasággá«.

Mióta a szűz rengetegben az első fejszecsapás megtörtént, állandóan 700—800 embert foglalkoztat az ipari munka; az óriási, százados tölgyek egymásután dőlnek ki s különféleképpen feldolgozva szállítják a dobresti iparvasuton szerte az országba.

Jól tudjuk, hogy ilyen óriási ipari üzemenél sok kellemetlenség van a különböző természetű és vérmérsékletű munkások tömegével, azonban gondolkozóba kell esnünk, hogy a gyakori halálos szerencsétlenségek mellett, majd minden félévben egész munkás inváziót bocsát Nagyváradra, illetve a nagyváradai rendőrségre ez az ipartelep.

Egyszer horvátok, másszor slavoniai munkások hagyják abban a munkát s azon panaszt adják elő, hogy lelketlen ügynökök magas díjak ígérese mellett elcsalják otthonukból s mikor idejönnek, a testet őr nehéz munka mellett, annyit sem bírnak keresni a csekély díjazás mellett, amiből saját maguk tisztességesen megélhessenek.

Sokszor ismétlődött ez a panasz, de a hatóság állítólag nem látta beigazolvá.

Pár héttel ezelőtt ismét volt a nagyváradai rendőrség előtt egy csapat munkás, akik kijelentették, hogy annyira veszélyes a dobresti erdőben a munka, hogy azt semmi körülmények között nem folytatják.

Alig pár nappal ezelőtt pedig közölték a lapok a legújabb dobresti szerencsétlenséget: egy munkást agyonütött a fatörzs.

Meghalt, — vége van. Ki törődik aztán a dologgal? Legfeljebb a hatóság jegyzőkönyvbe iktatja, hogy a szerencsétlenséget az illető vigyázatlansága okozta.

Tegnap reggel a nagyváradai rendőrség távirati értesítést kapott az élesdi főszolgabirótól, hogy 104 dobresti erdőmunkás abban hagyta a munkát és Nagyváradra jött. A főszolgabiró visszatolonczoltatásukat kérte.

Erre nem volt szükség.

Még a délelőtt folyamán ellepte egy sereg fejszékkel felfegyverzett munkás csapat Kossuth-utczát s a rendőrségre tartottak.

Természetesen a szegény, kiéhezett csoport nagy közönség nézte és követte.

A rendőrségnél előadták *Gerő* Ármin alkapitány előtt, hogy mindannyian szatmármegyei munkások, akiket ide hívtak, hogy sik-erdőt fognak irtani s szorgalmas munkával annyit kereshetnek, hogy otthon hagyott családjukat is elláthatják a szükségességekkel. Hogy jobban legyenek kötve, mindannyinak 5—5 frt előleget adtak.

Akkor ijedtek meg a szegény napszámok, mikor kivitték őket az űs-hegyirengetegbe.

Azóta a legveszedelmesebb helyen a legnehezebb munkát végzik. *Minden pillanatban kívánnak téve a halálnak. Mindemellét alig bírnak naponta többet keresni 20—25 krnál.*

Kérték a rendőrséget, hogy mentse fel őket a további munka kötelezettsége alól.

Gerő Armin alkapitány felvilágosította a munkásokat, hogy rossz helyre jöttek, mert a nagyváradai rendőrség nem illetékes a Bihar megye területéhez tartozó ügyekben eljárni.

A munkások felkeresték *Szunyogh* Péter

alispánt, aki nem tud ez ügyben intézkedni, mivel az alispán ilyen kérdésekben II. foku hatóság: hanem felkérte a nagyváradi rendőrséget, hogy a munkásokat tolonczoltassa haza s egyben távirati uton felhívta az illetékes magyarcsékei főszolgabíró, mint I. foku hatóságot, hogy szálljon ki a helyszíre és a legszigorubb vizsgálatot ejtse meg.

A munkások belátván, hogy nem sokra mennek, kijelentették a rendőrség előtt, hogy visszautaznak Dobrestre és megteszik panaszuakat a m.-csékei főszolgabíró előtt.

A tegnap délutáni belényesi vonattal, felügyelőjük kíséretében el is utaztak.

*

Volt alkalmunk a szegény emberekkel beszélni. Mindannyian magyarok s már régen foglalkoznak erdőirtással, de ilyen hegyes vidékhez nincsenek szokva.

— Mindnyájunknak gyermekeink vannak, s már inkább otthon pusztuljunk el, mint itt az erdőben, — fakadt ki az egyik jó képű, középkorú ember.

Ezek az emberek nem szociálisták, a hatóságon áll, hogy minden irányban igazságos eljárása által elejét vegye, hogy *azokká legyenek*.

A városi tűzbiztosítás.

— A főváros első lépése. —

Csak nem régen foglalkoztunk a kötelező tűzbiztosítás kérdésével s kifejtettük, hogy vagy a város szervezi a biztosítást, vagy ha ezt nem viheti keresztül, méltányos és igazságos, hogy a biztosító intézetek bizonyos összeget (10–20 %-ot) fizessenek a városnak azon igen is fontos ellenszolgalmányokért, hogy a város óriási költséggel fenntartja a tűzoltó intézményt és berendezte a vízvezetési tűzcsapokat. Ezek által a tűzveszély nagy mértékben csökkent.

Hogy ezen eszme kivitele nem tartozik a lehetetlenségek közzé, bizonyítja az a körülmény, miszerint a fővárosban is foglalkoznak vele, sőt már a közgyűlés elfogadta a tanács által ezt illetőleg előterjesztett szabályzatot.

Erre nézve közöljük a következőket:

A főváros pénzügyi és gazdasági ügyosztálya elhatározta, hogy a tűzoltási célokra fordított nagy összeg egy részét *tűzoltási járulék* címén megszerzi a főváros pénztárának a székesfőváros különböző biztosító intézeteitől, a melyeknek érdekeit nagyban védelmezi a főváros tűzoltó testülete. Mert kétségtelen tény az, hogy bár a kommunális köteleességek közé tartozik a tűzoltó intézményt szervezni, fenntartani és fejleszteni és akkor, a mikor a község ezt a köteleességet teljesíti, csak polgárait részesíti abban a védelemben, a mely azokat joggal megilleti, mindamelltt *indirekt a biztosító társaságoknak is tesz igen nagy szolgálatokat*, a mikor a tűzoltóságot célirányosan fejleszti, őket költséges eszközökkel látja el, hogy a keletkezett tűzveszedelem elfojtása minél kevesebb kár mellett legyen keresztülvihető.

Ez a kétségtelen tény indította arra az ügyosztályt, hogy felszólítsa az egyes biztosító társaságokat, hogy járuljanak hozzá bizonyos összeggel a székesfőváros tűzoltási kiadásainak fedezéséhez. A biztosító-társaságok e felszólítására — siettek megtagadni a hozzájárulást. Abban a nézetben voltak, hogy a fővárosnak kötelessége gondoskodni a tűzoltó intézményről, nekik arra a célra nincs pénzük.

A társaságoknak ez a merev magatartása idézte elő azt, hogy az ügyosztály egy hatósági tűzbiztosítási intézet létesítése érdekében meg-

kezdte a propagandát. Titkos és nyilvános tárgyalások egész serege után végre a tanács egyik utóbbi gyűlésen öltött konkrét formát a hatósági tűzbiztosítási intézet felállítását célzó előterjesztés. Az előterjesztés ugyanis két elvet állapít meg az intézet felállításánál.

Az egyik elv az általános kötelezettség és ennek alapján minden háztulajdonos, a ki nem a hatósági tűzbiztosító intézetnél biztosítja ingatlanait, bizonyos illetéket fizet tűzoltási járulék címén, hasonló címen fizetnek bizonyos illetéket az egyes biztosító intézetek. Ez utóbbi rendelkezése az előterjesztésnek, kifejezője annak az elvnek, hogy a társaságok, a melyeknek anyagi érdekeit szolgálja a tűzoltó intézmény, a maguk részéről ne zárkozhassanak el az ellenszolgálat teljesítése elől.

A közgyűlés a szabályzatot elfogadta.

UJDONSÁGOK.

TAJÉKOZTATÓ.

Január 22. A váraljai velencei takarékos és segély szövetkezet közgyűlése a Nép kör helyiségében d. e. 11 órakor.

Január 25. A kath. kör választmányi ülése d. u. 6 ó.

Január 29. A kath. kör közgyűlése délután 4 órakor.

* **A félév vége a jogakadémián.** Az idei jogakadémiai tanévnek az első fele vége felé jár, a mennyiben már csak egy hét van hátra. A félévet e hó 26-án rekesztik be s nyomban megkezdődnek az index aláírások, a mi egészen elsejéig tart. Elsejétől nyolczadikáig vannak a második félévre a beiratkozások s az index láttamozások, 9-én azután már kezdetét veszi az előadás.

* **Gazdasági felolvasás Szalárdon.** A biharmegyei gazdasági egyesület tegnap Szalárdon rendezett gazdasági felolvasást, melyre a központból *Weingartner Andor* titkár továbbá a két felolvasó *Szabó János* és *Vaday József* egyleti tagok utaztak ki. A felolvasás a fi-iskola termében folyt le, melyet szorongásig megtöltött a hallgatóság, Szalárd és környékének intelligenciája és kisgazdái. A felolvasókat *Tóth Mihály* szalárdi nagybirtokos üdvözölte meleg szavakkal, melynek elhangzása után *Szabó János* egyleti tag lépett a felolvasó asztalhoz és a takarékos magtárakról olvasott fel igen tanulságosan. A felolvasónak e téren már gyakorlati jártassága is van így a kellő adatokkal és gyakorlati példákkal támogatott felolvasás meggyőző volt mindeu tekintetben. Fejtegette a takarékosmagtárak eszméjét, megállapításának módjait és végül egy alapszabály tervezet felolvasása után utalt a jelen sanyaru gazdasági viszonyokra, melyek szinte sürgetik a takarékosmagtárak alapítását. Ezután *Vaday József* lépett a felolvasó asztalhoz és a méhészetről tartott szemléltető felolvasást. Vázolta egy méh család életét, az újabb és régebbi méhkaptárakat, melyeket miniatúr alakban be is mutatott. A felolvasás igen tanulságos volt. A két felolvasót a hallgatóság zajosan megéljenzete. A felolvasók *Tóth Mihály* földbirtokos vendégei voltak.

* **A felfegyverzett béke-angyal.** *Suttner* Bertha bárónőt, a ki a béke eszméi mellett csinál propagandát világszerte, most nagy örömmel érte. Mint egy külföldi lapból olvassuk, béke-eszméinek új követőket talált, még pedig ott, ahol legkevésbé várhatta. Egy olasz gyalogezredbeli főhadnagy, *Ranci Fabio*, kinyilatkoztatta, hogy a háborúnak ellensége és camerádjai is hasonló nézetnek adtak kifejezést. A tiszturak ez alkalommal magukat *Miklós* czár kegyeibe ajánlották és elfogadták ehhez *Suttner* bárónő üdvözlését.

* **Esküdtszeki tagok összeírása a megyében.** Nagyváradi város területén már hetek óta állítják össze az esküdtszeki tagok törzskönyvét.

A megyékben még ezután végzik ezeket a munkálatokat, amennyiben a miniszter még most küldte meg a megyéknek és így Bihar megyének az esküdtök összeírásához szükséges nyomtatványokat.

* **Ismét lesz sétahangverseny.** A helybeli katonazenekar a vasárnap délutánonként rendezett sétahangversenyeket, melyek a nagyváradi közönségnek csaknem egyedüli szórakozását képezték, félbehagyta azon okból, hogy ugyanazon időben a Sport-téri jégpályán fog ezután hangversenyezni. A zenekart tudvalevőleg szerződés kötötte a Sport-tér vezetőségéhez, hogy zenélni fog majd ha fagy. De hát nem fagyott s így a katonazenekarnak nem volt miért zenélni a sárgödörnek, de félbenmaradtak a vasárnapi sétahangversenyek is a közönség nagy sajnálatára, mely a hangversenyek idején minden vasárnap tömegesen kereste fel a Feket Sas nagytermét. Most végre valahára vége szakadt ennek az unalmas állapotnak és a legközelebbi vasárnap már ismét megtelik a Fekete Sas nagyterme vidám, nyüzsgő, mozgó közönséggel, dévaj kacagással és felharsan mindezek közben a rézkürt, oboe, fagott stb. Ugy is kell! Tehát vasárnap viszontlátásra.

* **Kinevezés.** A m. kir. igazságügyi miniszter *Nagy Antal* margitai kir. járásbírói joggyakornokot a tiszalöki kir. járásbíróshoz aljegyzővé nevezte ki.

* **Diák-colon.** A középiskolai zártkörű colon rendezése ma tartja meg hetedik, az az utolsó estélyét. Ez estélyen kívül még egy fényesnek ígérkező bált fog rendezni a mulatni vágyó diákság. E bál február 2-án tartatik meg a Zöldfa szálloda összes termeiben.

* **Hogyan él az öreg Madarász?** A képviselőház elnöki irodájának van egy földszinti szobája, melyben esendes napokon a képviselők közül némely írástudók (Szilágyi Dezső mindig gondosan hozzátette: »és farizeusok«) találkozni szoktak. Ma is ott voltak több rendbeli skriblerok, akikhez pár szóra lement a Ház érdemes elnöke is. Mikor tizenkettőre járt az idő, az öreg egyszerre feláll és bucsuzni kezd e szóval:

— Most hazamegyek reggelizni.

— Hogy hogy, Józsi bácsi, csak ilyenkor, délben reggelizik?

— Nem úgy van az. Először hét órakor reggelizem én egy eszéte tejeskávét. Aztán tíz órakor, mielőtt a Házba megyek, megiszom még egy eszéte fehér kávét. Így délfelé mindig a zsebemben hordok egy fél zsemlyét, azt morzsolgatom. Téli időben pedig tizenkét órakor készit az asszony egy kis borlevest.

— Hát amugy nem szereti a jó bort, Józsi bácsi?

— De egy pohár konyakot csak iszik? — kérdi egy ujságíró képviselő.

— Azt még úgy se. Nem teremtet minket tiszta alkohol-fogyasztásra a természet.

— Hát az ebéd?

— Az két órakor van, de akkor is kevéssel jólakom.

— Aztán fiatalabb korában is ilyen kevéssel beérte Józsi bácsi?

— Fatal koromban valamivel többet ettem, de nagy ehető sohasem voltam.

— És a vacsora?

— A vacsora hat órakor van; megint fehér kávé jó tejjel, mert a tej a fő! Este aztán, mikor a családom vacsorához ül, némelykor egy kis falat sonkát még eszem, de azt is nagyon ritkán. Hetek mulnak, míg egyszer eszembe jut efféle. Lássatok gyerekek, így éri meg az ember nyolczvannégyszendőt. De most megyek, mert vár a borleves. Isten áldjon.

A »gyerekek« pedig eltűnődnek azon, hogy lehet valaki bor, konyak és szivar nélkül ilyen kondícióban, különösen mikor a kávét is csak tejjel iszsa? Tudvalevő dolog különben, hogy *Kossuth Lajos* is teljes életében oly kevés étellel szokta beérni, hogy nálunk szinte csodaszámba ment volna.

De Kossuth nem is kávézott. Az öreg Madarász élő bizonyítéka Voltaire mondására, hogy a kávé mérge ugyan, de oly lassan öl, hogy az ember csak ugy száz év múlva szokott tőle meghalni. Teljesedik be ő rajta is a Voltaire mondása.

* **Az egykori osztrák katona.** Változnak az idők s vele az emberek, 1848-ban a 38-ik gyalog-ezrednek, mely ellenünk, magyarok ellen harczolt, volt egy őrmestere: Dvorzacsek János, telivér cseh ember. Olyan vitézül küzdött a magyarok ellen, hogy kitüntetés is kapott. Elmultak a duló csaták, Dvorzacsek pedig kiszabadult a katonaságtól és Czegléden telepedett le. Kereskedő lett, egy kis vagyonkát is szerzett és mint becsületes emberhez illik, megszerette népével együtt a földet, hol isten neki jó dolgot adott. A minap történt, hogy Dvorzacseket becszták a városházára. A jubiláló 38-ik gyalog-ezred parancsnoksága megemlékezett róla s a jubileum alkalmával 100 forintot küldött neki ajándékba. Dvorzacsek János, a volt vitéz őrmester átvette a 100 pengőt és Dvorzacsek János czeglédi polgár azonban rögtön tovább adta, még pedig felét a városi árváknak, felét pedig a negyvennyolczas honvédeknek.

* **Ösleletek.** Kigyós-pusztán az ugynevezett Paphalmon dolgozó munkások, kik ezen halmozott hordják szét az ott létesítendő út miatt, ásásközben régiségekre bukkantak. Az esetet a mai elöljáróság utján a főszolgabírói hivatalnak bejelentették; ez hivatalos felterjesztést intézett ezen ügyben a vármegyei alispánnak. Ennek következtében utazott le Budapestről dr. Posta Béla régész, a nemzeti muzeum őre, ki Mihálovics Béla szolgabíróval együtt Sylvester napján a helyszínen megjelent s hivatalos próba ásásokat tartatott. Dr. Posta megállapította, hogy Paphalma egy Árpádkori temető s igen becses ereklyéket tartalmaz. A leleteket magával vitte s az ásatásokat tavasszal fogja folytatni.

* **Katonaszerencse.** Jó világ van most a békés-csabai huszárkaszárnyában. Gebécs János, százegyedik huszárezredbeli »zupás« őrmester megnyerte a bécsi Salm-féle sorsjegy negyven ezer forintos főnyereményét. A szerencsés katona az egész kaszárnyát megvendégelte és bajtársai irigykedve nézik nagy szerencsáját.

* **A bőkezű gólya.** Glimboka községben ugyancsak bő áldással köszöntött be a gólya. Egy és ugyanazon családban két fiatal menyecske összesen öt gyermeknek adott életet. A rekord nagyobbik fele Laczku Flóra 24 esztendőss asszonyé, kinek férje 23 éves. Ez a menyecske három egészséges fiu gyermek anyjává lett, sógoraője pedig, Bunei szül. Laczku Paraszkéva, aki maga 23, férje pedig 22 esztendőss, két mosolygó lány babát hozott a világra. Az egész falu csodájára jár a Luczkuék házában felállított öt kis bölcsőnek.

* **Tűz.** Kammer István kocsbai földbirtokosnak tegnap megégett egy nagy kazal szénája. A tűz gondatlanságból keletkezett. A kár 500 frt körül van.

* **Körözik a gavallért.** Moór József könyveskereskedő segéd adta az urat, míg a gazdája észre nem vette, hogy az ifju urnak könnyű ilyen nagylábon élni, mivel az ő kasszája szolgálattja hozzá a bőséges költséget. Csak hogy Moór József is megneszelte a felfedezést s odébb állott, mielőtt még kérdőre vonhatták volna. A nagyvárad kir. törvényszék most szörnyű kíváncsi Moór József hollétére és sikkasztásért országosan körözteti.

* **Elragadt lovak.** Tegnap a kora hajnali órákban nagy riadalmat okozott a Kossuth-utczán két elragadt ló. A lovak egy falusi szekérbe voltak fogva s valamitől megijedtek s örült gyorsasággal vágattak, míg végre sikerült megfogni s így baj nem történt.

* **Hütlén cseléd.** Kohn Izrael katonaváros lakos tegnap észre vette, hogy több darab ruhája hiányzik. Kohn kereste a tolvajt s nem sokára meg is találta cselédje Sándor Erzsi személyében, aki a lopást csakhamar be is ismerte, hogy a holmikát nem egyszerre, hanem több ízben lopta el s adta el. Az ügy a rendőrségnél van.

Jenő Margit jourja.

Még egyszer megnézve meghívómat, hogy nem tévesztetem-e el a napot, megindultam vigan Jenő Margitékhoz.

Az utcák elhagyottak voltak; a téli idő daczára, kövér esőcseppek hulltak az ólmos, szürke fellegekből, az ut sáros volt. Kétségbeesve néztem lakk-czipómre.

Végre horgonyt vetettem Margitéknál.

Bent a teremben vidám világ honolt. Élénk csevegés, vidám nevetés, egybeszűrődve, sajátos felvillanyozó hatást gyakorolt reám. Üdvözöltem a jelenlevőket s a házikisasszonyhoz fordultam.

— Csókolom kezeit, édes Margit, ígéretem szerint megérkeztem.

— Örülök . . .

E pillanatban felszakadt az ajtó s egy hosszú fekete kabátba burkolt alak *sasirozott* be a szobába: selypítő, a kappanra emlékeztető hangon üdvözölte a jelenlevőket.

— Csókolom kezeit . . .

A hölgyek közt félhalk nevetés támadt és egymáshoz hajolva suttogták:

— A tárczáiró!

— Jaj nekünk!

— Nem szeretnék a tollára kerülni. Ments meg Isten tőle.

— *Tarkábat* nem olvastam mint az ő tárczája.

A tárczáiró ezalatt kaszáló lépteivel beljebb került s miután kabátját letevé, előttünk állott teljes pompájában. Egy pillanatig széjjel nézett, majd kiválasztva egy meglehetősen csinos hölgyet, egész kényelmesen mellé ült. Csakhamar kezében lobogtatta azon szerencsétlen számot, melyben remekműve napvilágot látott.

— Olvasta már Nagysád?

— Nem?

— Hogy lehet az?

Négy napja nem bírom a sok *gratulációt* fogadni. Átadom Nagysádnak, megérdemli, hogy átolvassák! (?)

A kitüntetett hölgy ijedt pillantással nézett a feléje nyújtott lapra s nem tudta elég gyorsan méltányolni a kitüntetést, — zavartan mondá:

— Köszönöm nekünk is ez az ujság jár, — majd kikeresem.

Nem sokára általános lett a társalgás. Bálokról, esküvőkről folyt a szó, — majd a tánczokat kezdék bírálni, magyarázni. — Figyelmesen körülnéztem a teremben.

A társaság olyan volt mint egy raj; — egy csoportban volt az egész. Ritkán találhattak volna oly általános tárgyakat, a melyekhez mindenki tehet megjegyzést, véleményt.

Egy sarokban azonban megpillantám Margitot, egy fiatal emberrel beszélte, félhalkan, tompa hangon, mindamellett jól hallottam, — bátról folyt a szó.

— Készül a bábra?

— Bizonyosan megyek!

— Mit gondol lesz sok fiatal ember?

— Nagysád nem félhet . . .

— Hagyja csak . . . ne bókoljon, határozottan beszéljen.

— Biztos lehet benne, hogy nagyon sok lesz!

Egy hálás tekintet a válasz, amit röptibe felfog egy gardedam aggodó arca, — bár igyekszik nyájas arcot mutatni, mégis egy hajszálni gunyos mosoly játszik rajta körül. — Cendesen odahajlik szomszédnéjához (egy idősb anya, kinek házasulandó fia van. Jó partie!) s fülebe sugja:

— Nézd csak milyen kaczer Margit, — az én leányom milyen esendes, — nagyon szófogadó lány!

A megszólított egy pillantást vet a *szófogadó* leányra, ki épp ezen pillanatban kezdi hangosan fejtegetni, hogy *Jenő* neki a tizedik ideálja, — s esendesen feleli:

— Igazad van, éppen oly esendes mint az anyja!

E pillanatban kinyílt a terem ajtaja s a házi asszony jelenté, hogy terítve van. — Csakhamar megindult a vig beszéd; mindenki igyekszik a mellette ülőt mulattatni. A tárczáiró, felborzolván haját, odafordul szomszédnéjához.

— Nagysád szereti az édességet?

— Igen csak — tárczában nem?

Az édességek fejtegetésére elkészült tárczáiró e váratlan támadásra (az édesség elmélete *legszebb* (?) tárczájában) fülíg pirult s megvető tekintetet vetve — elhallgatott.

Ozsonna után, az ezalatt kiűritett szalonban megkezdődött a táncz. A zongora fülbe mászó dallama csakhamar meghozta a hangulatot. Az arcok kezdtek pirulni, a szemek lángoltak, a jókedv tetőpontra hágott. A tárczáiró előre nyújtott nyakkal, jobb vállát felhuzva, halálmegvetéssel tánczolt csupán arra vigyázva, nehogy *véletlenül* a zene üteme szerint forogjon.

A kis szalon fenekestül felfordult. A tánczó párok lépten-nyomon egymásba ütköztek. A levegő szinte sűrűbb lett a sok »pardontól« s a világos fehér ruhák, a fekete frakkokkal összefolyva tarka, színes képet adtak.

Éjféli felé járt az idő, midőn hazafelé tartottam. Vidám hangulattal csoszogtam a sárban, egy kellemes est emlékével eltelve. Lelkem végig futotta az egész estélyt s úgy tetszett mintha az eső ködéből a tárczáiró vékony, hosszú alakja emelkednék ki, végben megvetéssel nézve az emberiségre, kik nem méltányolják *kiváló* műveit.

Tibor.

Hivatalos közlemény.

A hadmentességi díjak kivétele.

Az 1883. évi XLIV t.-cz. 14. §-a és a nméltóság magyar kir. pénzügyminiszteriumak 66497—1884. sz. alatt kelt rendelete értelmében az 1899-re megindítandó hadmentességi díjak összeírása és kivételéhez szükséges bejelentési iverk benyújtására záros határidőül f. é. február hó 28-ika tűzetett ki.

Ennélfogva az 1880. XXVII. t.-cz. 13-ik §-a 3-ik pontja értelmében felhivatnak Nagyvárad város összes hadmentességi-díj fizetésre kötelezett egyénei, miszerint:

a) polgári állásukat,

b) lakásukat,

c) ezen sorozó járás, illetőleg község nevével, melyben a törvény 1. §-ban felsorolt okok valamelyikéből a hadi (hadi tengerészeti) vagy honvédségbeli szolgálat alól mentesítették,

d) azon évet, melytől fogva a felmentés számítandó és

e) a reájuk, esetleg azon családfőre, kiknek családjához tartoznak, a megelőző 1898-ik évben állandó lakhelyükön, esetleg más községekben is kivetett egyenes államadóok összegét hitelesen kimutatni,

f) azon véd-, illetve díjköteleseknek, kiknek hadmentességi díjját a törvény 10-ik §-a értelmében a családfő fizeti, a családfő nevével, a megelőző 1898 évi adóját,

g) azon véd-, illetve díjkötelesek pedig a kiknek hadmentességi díjját ugyanazon törvény 11-ik §-a értelmében a munkaadó fizeti, a munkaadó nevével és lakását a fent kített záros határidő alatt ezen városi adóhivatal udvari hátsó épületében rendelkezésre álló őr-lapokban bejelenteni.

Azon véd-, illetve díj-köteles, ki ezen bejelentést elmulasztotta s e hivatal által bekívánt adatokat a kitűzött határidőben be nem szolgáltatotta, az a fent idézett törvény 20. §-a értelmében a reája kivetett hadmentességi díj 3—6-szoros összegének megfelelő pénzbírsággal, esetleg megfelelő fogsággal fog sújtatni.

Nagyvárad, 1899 január hó.

Bordé Ferencz,

adó-és pénzügyi tanácsnok

MULATSÁG.

A postás bál.

Minden hivatalnak meg van a maga terhe, a posta és táviró hivatal pedig éppen kettős teherrel jár, mert hát páros a hivatal.

Hanem a hivatalnok, az nem mind páros, de minél páratlanabb, annál inkább sóhajt pár után, mert kettős hivatalhoz páros élet dukál.

Ezt ajánlom az anyósodó mamák figyelmébe. Hölgyeim!

Mi jobb egy jó bálnál?

— Két jó bál.

Ugy-e igaz a mivan? s ezt kimondhatom határozat képen a technikai obstrukció veszélye nélkül.

Tehát irván a kath. kör báljáról, fel ajzom lantomat a postás bál dícsőségét zengeni.

Erről a bálról azt hinné az ember, hogy nincs bál, mert koncerttel kezdődik és tánczestélyivel végződik. Hanem azért itt is csak úgy dekoltálva vannak a hölgyek, a mulatság alatt mint más bálban és csak úgy dekoltálva lesznek a papák a mulatság előtt, mint más bál előtt, csak a mamák reménye nem jár egy a mulatság után, mint egyéb bál után.

Mert ne akkor tessék ismerkedni a postásokkal, mikor feladó vevényt szorongat a markuk, hanem itt a bálban, mikor a mindennapi robot után egyszer szabad levegőre jut a kedvük.

Nincs az a dringend sürgöny, amit olyan gyorsan továbbítanak, mint azt a leányt, aki táncz közben csak egy pillanatra is leült és nincs az a hét pecsétés pénzes levél, a mely iránt annyi gondossággal volnának, mint bármelyik mama iránt, ki leányát elhozta a mulatságukra, de nincs az a legesekélyebb utalvány sem, amivel többet ne törődne, mint a papák vagyoni helyzetével.

Ez az egy, ami iránt közömbösek. Ők mulatni és mulattatni akarnak s ha az Ur Isten is úgy akarja, amint ők, hát poste restante tartják valamelyik rózsaszínű kis leányt. Minden postás tudja, hogy házassági ügyben minden akta portó frei, hogyan kívánnának tehát a házassághoz magához portót?

Hölgyeim!

A postás bál jelszava »Le a hozománygyal — fel a házasságra« és e jelben — önök győzni fognak.

Köby.

FARSANGI NAPTAR.

Január 21. A »Gyermekbarát egyesület« tánczestélye.
Január 22. A »48-as Népkör« bálja.
Február 1. Katholikus kör bálja a Zöldfában.
Február 4. Postatisztek hangversenye és tánczestélye a Csarnoktermében.
Február 4. A fogházörök tánczvizsgálma.
Február 11. A »Gyermekbarát« jelmezestélye.
Február 5. A nagyváradi ev. ref. egyházközség tánczvizsgálma.
Február 22. A n.-váradi 48-as népkör tánczmulatsága a Zöldfában.

Igazságszolgáltatás.

A százezer forintos sikkasztó. Tóth Kálmán bűnügyét, aki a József-téri postán százezer forintot sikkasztott el, a kir. tábla, *Sárközy* József alelnök elnökle alatt tartott ülésében, *Zubovich* Román, a bűnügy előadójának indítványára helyben hagyta a *hat évi fegyházal* kimondó törvényszéki ítéletet s a fogságból háromhónapot vett kitöltöttnek.

A szabadelvűpárt elnöke. Csepessányi Béla gyógszerész, az ujbpesti szabadelvű párt elnökét az elmúlt esztendő első napjaiban meglátogatta az ujbpesti adóvégrehajtó. Nem barátságából, hanem hivatalosan. A szabadelvűpárt elnöke nem fizetett adót s megkellett ekzekválni. Csepessányi kijelentette, hogy nem tartozik, a mikor a végrehajtó e kijelentés dacára fogatosítani akarta a végrehajtást — szétlépte a végrehajtási jegyzőkönyvet.

A törvényszék hatóság elleni erőszak miatt vád alá helyezte, s Czárán István táblabíró elnökle alatt ma ültek törvényt Csepessányi felett. A bizonyító eljárás során egyre azt hangoztatta, hogy ő a szabadelvűpárt elnöke, ő tudja és tiszteli a törvényt, ne higgyen a törvényszék a végrehajtónak, ő nem lépte szét a jegyzőkönyvet, hanem a léghuzam ragadta ki ki a kezéből. Granitz Rudolf végrehajtó pedig esküvel erősítette a vádbeli cselekményt. Dr. Gruber kir. alügyész a vádlott megbüntetését kérte. A törvényszék Csepessányi Bélát, az ujbpesti szabadelvűpárt elnökét fölmentette a hatóság elleni erőszak vádjától, bár bebizonyítva látta, hogy eltépte a végrehajtási jegyzőkönyvet, de ebben nem látott olyan erőszakos cselekményt, mely a végrehajtás megakadályozására alkalmas lett volna. Magyarország összes adóhátralékosai és alpöröse, bizonyára örvendetes tudomásul fogják venni — írja a M—g — hogy a végrehajtási jegyzőkönyvet széjjel szabad tépni.

REGÉNY-CSARNOK.

SZERESS ÖRÖKKE.

Irta: Buchanan Róbert.

Angolból fordította: Dr. N. Gy. 44.

A kapitány elégedett morgást hallatott. Mind hallgatva ültek s a szoba tele volt amaz ünneplés csönddel, a mely a belegséget és halált szokta kísérelni. Majd Seth kapitány szólalt meg ismét.

— Idegen hajót láttam érkezni a kikötőbe, mikor a parton mentem!

Amos bólintott, meglehetősen közönyösen, a kapitány pedig folytatta:

— Ez az éjjel olyan, mintha nyári éjjel lenne. Azt hiszem, valami kereskedő hajó.

Amos nem felelt. Antal is néma volt. Látva, hogy hiába kezd el társalogni, Seth kapitány visszaesett a csöndbe. Majd, a butykos némi igénybevétel után, a kapitány újra megszólalt:

— Mártha vele van, ugy-e?

— Igen, — felelt a kis szatócs.

— Jó leány ez a Mártha!

Amos intett. A kapitány hozzáhajlott és suttogá:

— Mihelyt a kis leány talpra áll, megesküszünk Mártával, ugy-e apó?

Amosnak bizonyára nem volt semmi ellenetése, hiszen több mint egy éve el voltak már jegyezve egymással. Az öreg szatócs csak mosolygott s kinyújtotta kezét, melyet a kapitány megragadott s fiúi érzelemmel szorított meg. Aztán mind egymásra néztek s ismét hallgatóztak, hogy mi történik odafönn.

Igy telt el az est. Társaságban voltak, de csöndben. Éjfél tájban Seth kapitány, gondolkozva tekintvén az órára, a következő megjegyzést kockáztatta meg:

— Épen egy éve ez éjjelen, hogy az idegen kapitány Bartlepoolba jött.

— Bárcsak sohase jött volna! — mondá Antal — ha a leány nem látta volna őt, nem feküdnék most betegen!

— Ennek nem ő volt az oka! — kiáltá Amos. — Ne felejtset Antal, hogy mind le vagyunk kötelezve iránta. Véleményem szerint ő mindenesetre derék fickó.

— Igazad van, Amos, — hangzott a felelet s a beszélő barátságos arca gyönyörűségtől sugárzott. — Mégis deréknek kell lennie, különben a leány nem tartotta volna olyan nagyra.

Ajkaihoz emelte poharát s éppen inni akart, mikor szemei megbüvölten táglaltak ki, keze, mintha odafagyott volna poharához s lesvén állta, bámult az ürbe rémülten. Épen szembeült az ajtóval, míg Amos és Seth hátul ültek a bejárattal s vele szemben.

— Istennek minden szentjei! — hörgé — nézzetek csak! s ujjával mutatott az ajtó felé.

A másik kettő megfordulván, alig tudtak magukba fojtani egy ijedt kiáltást, mert ott állt az ajtóban, épen úgy öltözve, mint első kísérleties látogatása alkalmával, az idegen kapitány!

XVI. FEJEZET.

Jansen Fülöp.

Mialatt ott állott, mosolyogva nézve rájuk, az óramutató tizenkettőn állott s a szegény kakukk küzködött erősen, de hasztalanul, hogy előugorhassék házikójából.

— Boldog karácsony! — mondá az idegen, levéve kalapját s a tűzhöz közeledve.

Antal, dacára bámulatának, birt annyi lélekjelenléttel, hogy a betegre gondoljon s félve a hatástól, a melyet ez a hang fog rá gyakorolni.

— Beszéljen halkán, az Isten szerelméért! — suttogá, a jövevény felé lépve. — Maga az, vagy csak a lelke!

— Bizony én magam vagyok — volt a válasz. — Tapogasson meg, fogjon meg, öreg barátom, ha kételkedik, Még egyszer boldog karácsony!

Ezeket mondva, kezét nyújtott mindnyájuknak. Akár mennyire meg voltak lepelve, lehetetlen volt nem bámulozni azon változást is, a melyen az idegen keresztül ment. Arca ragyogott, szemei nemcsak boldogok, de vidámak is voltak, modora merő melegség. A kis szatócs vállára tette kezét s mosolyogva tekintett rá, megrázta Antal kezét, Seth kapitánnyal szemben meg éppen áradozó volt. Egyszerre azonban az ő zavaruk, ideges föltekintgetésük mégis megiepte őt.

— De hát mi a baj? Miért néznek mind olyan búsan, ebben az időben? Tán csak nem történt valami? Csak nem beteg tán senki?

— Halkan beszéljen, kapitány — felelé Antal. — Ugy áll a dolog, hogy nagy bajban vagyunk. Odafenn fekvő betegünk van.

— Csak nem Mabel? — kiáltott föl Vanderdecken s arca egész vidámsága eltűnt ez egy pillanatban.

— Igen, Mabel, — felelé Parr Amos. — A szegény gyermeknek nagy láza volt, úgy hogy attól féltünk, elveszítjük; de még most se tudjuk, megmarad-e vagy elpusztul!

(Folyt. köv.)

TAVIRATOK.

Az egyetemi kör ügye.

Budapest, január 19. (Saját tud. táv.) Az egyetemi tanácsból alakult fegyelmi bíróság tegnap tárgyalta a kör vezetőségének fegyelmi ügyét. Az ítéletet Mihálkovich rektor olvasta fel, tudatván, hogy pártolólág terjesztette föl a körkérvényét a miniszteriumhoz s így remény van, hogy mielőbb megnyitják. A tanács különben a kör vezetőségét egyszerű dorgálásra ítélte.

Károlyi Ferencz gróf emlékezete.

Budapest, január 19. (Saj. tud. táv.) A Károlyi grófi nemzetség tragikus véget ért ifju tagjának, Károlyi Ferencz gróf londoni nagykövetségi attasénak lelkiüdvéért fényes gyászistentisztelet volt ma délelőtt a belvárosi egyetemi templomban. Jelen volt a Károlyi-család, az első pad-sorban ült Károlyi Tibor és családja, továbbá Darányi miniszter, Kiss államtitkár, Tisza Kálmán, Apponyi Albert s még számos mágnás és előkelőség.

Párbaj hírlapi cikkek miatt.

Budapest, január 19. (Saját tud. táv.) Dániel László torontálmegyei földbirtokos és Rohonczy Gedeon országgyűlési képviselő ma pisztolypárbajt vívtak. A párbaj oka a »B. H.«-ban megjelent »A

rendszer Torontálban» czimu cikkek. A párbaj igen szigorú feltételek közt folyt le, ennek daczára a felek közül egyik sem sérült meg, bár egyiknek a feje, másikkak a könyöke mellett repült el a golyó.

A nyolczadik halott.

Arad, január 19. (Saját tud. táv.) A szentannai vérengzésnek ismét egy áldozata van. Müller József egy egyszerű sváb földműves a letartóztatás miatt félmében felakasztotta magát.

Porosz katonák Bécsben.

Bécs, január 19. Egy helyi tudósító jelenti: A porosz katonaiszti küldöttség tiszteletére adott tegnapi ebéden ő Felsége pohárköszöntőt mondott, amelyben meleg hangon fejezte ki örömét azon, hogy 50 éves ezredtulajdonosi jubileuma alkalmából Bécsbe küldték tiszti küldöttségét annak az ezrednek, amelynek főnökül büszkén vallja magát. Ő Felsége ezekkel a szavakkal végezte beszédét: »Barátom, a német császár Ő Felsége egészségére iszom!» Schwartzkoppen ezredes köszönő válaszában azt hangoztatta, hogy az ezred boldognak és büszkének vallja magát, hogy Ferencz József, a fekkölt uralkodó ragyogó példaképe a főnöke. Az ezrednek minden tisztje és közlegénye utolsó leheletéig hű marad az osztrák császárhoz. (Magy. Táv. Ir.)

Eszterházy Párisban.

Páris, január 19. Eszterházy az éjjel ide érkezett. Senkivel sem interjuzoltatta meg magát. Semmiféle incidens nem történt.

Páris, január 19. A »Libre Parole« közli azoknak a tanuknak a névsorát, a kikre Henry özvegye Reinach elleni pörében hivatkozott. A tanuk száma igen nagy. Köztük vannak: Zadok Khan nagyrabbi, Chanoine, Thomassin, Duchesne és Renouard tábornokok, továbbá Cavaignac, Rochefort, Lebrun-Renault százados, Prevost de Launay szenátor, Lemaitre, Coppée, Brunetiére akadémikusok, Lasies, Dujardin-Beaumont, De Mun képviselők és Belhomme, Varinard és Couard irásszakértők, továbbá Déruolède, Bonvalot és mások.

A »Gaulois« szerint a büntetőtanács néhány nap óta igen behatóan foglalkozik azokkal az összejöveletekkel, amelyek Dreyfus Brüsszelben állítólag több külföldi attachéval találkozott.

A »Gazetta des Tribunaux« jelenti, hogy a semmitőszék tegnap Teyssonier, Charavy, Couard, Varinard, Pelletier, Belhomme és Gobert szakértőket és azután Bertillont hallgatta ki. (Magy. Táv. Ir.)

Az Egyesült Államok haditengerészete.

London, január 19. Mint a Reuter-ügynökségnek Washingtonból jelentik, Long tengerészeti miniszter úgy nyilatkozott volna, hogy sajnálatára tisztek, legénység és hajók híján belátható időn belül képtelen a külföldi flotta állomásokat helyreállítani. Nincs abban a helyzetben, hogy csak egyetlen hajót is Európába küldhetne. Főltétlenül szükségesnek tartja, hogy az északi atlanti tengeri hajórajt

egészséges nemzetközi politika szempontjából teljes erejében fentartsák. (Magy. Táv. Ir.)

Chamberlain beszéde.

Wolverhampton, január 19. Chamberlain gyarmatügyi miniszter tegnapi beszéde során a Fasoda-ügy megnyugtató elintézéséről is beszélt és azt a reményét fejezte ki, hogy Anglia állását az egész Nilus-völgyében a jövőre nézve teljesen megtámadhatatlannak fogják elismerni. Megemlékezett továbbá más esetekről, amelyek izgatottságot keltettek Franciaországban, így a Nigger-kérdésről és a sanghaji francia telep kiterjesztésére vonatkozó követelés visszavonásáról. Ezzel kapcsolatosan megjegyezte a miniszter, hogy nagyon örül a befolyásos francia államférfiak és hírlapok ama nyilatkozatainak, amelyek azt hangoztatják, hogy ezt az alkalmat meg kell ragadni a két állam között surlódást okozó valamennyi többi kérdésnek barátságos rendezésére. Ma a francia nép és a francia kormány ezt kívánja, akkor az angol nép fele utnál is tovább megy elébe. Azután a párisi sajtónak az ellen a része ellen fordula szóvok, amely Angliát harcivágyónak mondja. Anglia gyűlöli a háborút. Madagaszkár és Uj-Fundland kérdése még mindenestre elintézetlen. Madagaszkárt illetőleg az angol kormánynak az a nézete, hogy itt hűségesség történt. Ünnepiesen elvállalt kötelezettségeket semmibe nem vettek és kijátszottak. Angliát szerződéses jogoktól fosztották meg. A britt kereskedelem ezáltal nagy kárt szenvedett. Amíg ezt a kérdést nem rendezik, mélyes bosszúság marad az angol nép szívében. De a kormány hiszi és reméli, hogy ez a kérdés mind a két országra nézve elfogadható alakban fog elintéződni. Az új-fundlandi kérdésben előfordult tények — mondja továbbá Chamberlain — tipikus példáját mutatják annak a rosszindulatú politikának, amely szemlátomást arra törekszik, hogy szerzőjének a legkisebb hasznot, de másnak a lehető legnagyobb kárt és bosszúságot okozzon. Mindazáltal Anglia semmi esetre sem akarja megszegni az utrechti béke határozatait, sőt ellenkezőleg azt akarja, hogy azok a jogok, amelyek az Franciaországnak biztosít, pontosan megmagyaráztassanak, de se ne bővítettessenek, sem Anglia rovására félre ne magyaráztassanak. Ha ezeket a jogokat kellően megvizsgálják és ha Franciaország azt hiszi, hogy ezeknek a jogoknak bizonyos értékük van az országra nézve és ez izgalom okát és forrását meg akarja szüntetni, akkor Anglia kész volna a jogok megszüntetésére nézve méltányos kártérítés fejében meg egyezésre lépni.

Wolverhampton, jan. 19. Chamberlain azt fejtegette még tegnapi beszédében, hogy a nyit ajtó politikája a német gyarmatokon elő fogja mozdítani virágzásukat. Anglia féltékenysége nélkül nézi a gyarmatok terjedését és szívesen látja Németország és az Egyesült-Államok közreműködését. Azt hiszi, hogy Anglia, anélkül, hogy tulságosan szangvinikus volna, bizhatik Németország és az egyesült-Államok hozzájárulásában és közreműködésében, a midőn általánosan elak-rja fogadtatni ezt az alapvet, a melynek oly nagy jelentőséget tulajdonít. (Magy. Táv. Ir.)

KÖZGAZDASÁG.

Indokolt-e az elpusztult szőlők újratelepítése?

Magyarországnak ama régi jó hirsve, melylyel szőlőművelése és borászata tekinte-

tében európai államok előtt birt, az utóbbi időben meglehetősen aláhanyatlott. A filoxera, majd pedig a peronospora romboló munkája legkevesebb szőlőterületünket elpusztította ugyan, de azér borunk van quantum satis. És épen ez a körülmény volt tulajdonképpen s egyedüli oka annak, hogy a magyar boroknak kelendőse nemcsak a külföldön, hanem hazánkban is megcsappant; mert az a folyadék vagy legalább is azon folyadéknak legnagyobb része, mely a »bor« elnevezés alatt kerül piacra, szőlőitkét ugyszólván nem is látott. Igen természetes, hogy ily körülmények között mindenki a legnagyobb bizalmatlansággal viseltetik boraink iránt s fog is viseltetni mindaddig, míg e tekintetben illetékes tényezők részéről erélyes intézkedés nem történik az iránt, hogy a lelketlen borhamisítók üzelmel kellően megtoroltassanak. A társadalomnak azonban nem szabad addig várakoznia, míg ez a rég óhajtott vágy teljesülést nem nyer. Addig is meg kell ragadnia minden alkalmat, hogy szőlőgazdaságunk renoméja annyira-amennyire újból helyreállítsák. Igen ám, de azt mondják erre, hogy lehetetlenséggel határos az, mert pl. új szőlőtelepítések oly költséggel járnak, hogy azok elviselésére a magyar szőlősgazda nem képes.

A mi véleményünk ezen állítással ellentétes. Mi határozottan állítjuk, hogy elpusztult szőlőink újratelepítését lehetőleg mihamarább foganatosítani kell. Közgazdasági s egészségügyi szempontok teszik ezt kötelezővé. Közgazdasági szempontból szükséges azért, mert ha teljesen felhagyunk szőlőművelésünkkel, évenként milliók fognak kivándorolni egy olyan terményért, melynek előállítására minálunk is egy kis jóakarattal keresztülvihető. Magánygazdasági szempontból is ezen termelési ág jövedelmezősége indít arra, hogy a szőlőművelést kultiváljuk, mert feleslegünket mindenkor eladhatjuk s így ezen jövedelemből a költségek megtérülven, saját fogyasztásunk tulajdonképpen szorgalmunk gyümölcse. A mi végül az egészségügyi szempontokat illeti, azt hisszük, felesleges bizonyítgatnunk azon káros hatást, melyet a most forgalomban levő kotyvalékok élvezete szervezetünkre gyakorol s azon szintén károsnak mondható befolyást, melyet a bornak ami életmódunkkal össze nem egyeztethető nélkülözése előidézhetne.

A szőlők reorganizálásának meg van tehát a maga létjogosultsága, annál is inkább, mert egyelőre tultermeléstől tartani nem kell, de feltéve, hogy tultermés következnek be, még akkor sem lenne indokolt szőlőművelésünket elhanyagolni, mert ha egyszer ismét helyreállítjuk borászatunk régi hírnevét, borkivitelünk bizonyára nem lesz jelentéktelen. Mindenestre szükséges azonban, hogy a telepítés helyesen, okszerűen történjék, s hogy a művelésnél az ojtásra s a trágyázás keresztülvitelére kellő súlyt helyeztünk. Itt röviden csak az utóbbi kérdésre nézve óhajtunk egy-két megjegyzést tenni; nevezetesen a műtrágyák alkalmazására. A műtrágyákkal szőlőinkben határozottan terméstudóbbletet érhetünk el. Homoki szőlőkben kat. holdanként 200 kg. szuperfosz s 100 kg. kénsavas kálira van szükségünk. E mennyiségben 3 métermázsát is meghaladó terméstudóbbletet értek el, a mely mennyiség ha a fürtnék métermázsáját csak 20 frttal számítjuk, jelentékenyen megtéríti a trágyázás költségét.

Nagyváradai hetivásár.

Vásári árjegyzék a nagyváradai piacon 1898. január hó 17-ik napján tartott vásárban eladott természetmennyek és élelmiszereknek.

Tiszta buza: 9.40—9.70. Kétszeres buza 7.80—8.20. Rozs 7.50—8.10. Arpa 5.30—5.70. Zab 5.20—5.50. Tengeri: 4.30—4.60. Borsó 17.—. Lencse 18.50. Bab 7.40. Köleskása 12.—. Burgonya 2.10. 100 kiló lángliszt 16.50, zsemlyeliszt 15.50, fehérkenyér liszt 14.50, barnakenyér liszt 13.—, széna fuvarral 2.10, szalma 0.70 Szalonna 64.—, 6 kiló zsúp-szalma —06, 150 dkg alom-szalma —03, 1 köbm. bikkfa 3.25, tölgyfa 3.—, cserfa 3.45. 100 kiló marhahus 48.—, öntött gyertya 46.—. Lámpaolaj 46.—, 1 liter ó-bor —50. Uj-bor —40. Pálinka —32, Szilva

pálinka —80. Szesz 95.—. 1 mm. kőszó 10.70, nyers fagyú 24.—. olvaszt. fagyú 34.—, szappan 24.—, birka gyapju —, magyar gyapju —, Egy hektoliter ó-bor 33.—, új bor 25.—, mész 1.—, kemény faszén 1.70. puha faszén 1.50, kendermag 9.70. kőles —. repce —, dió 17.—, mogoró 14.—, asztal szilva 18.—. Egy kilogramm savanyú káposzta 12, szalonna 64, sertéshus 52, juh-hus 32, veres hagyma 8, fog-hagyma 28, bors 1.—, paprika 1.20, barnakenyér 13. Egy liter kőolaj 20. 1 mm. bükköny —, 1 mm. luczernamag —. 1 mm. lóhere —, 1 mm. burgondi —.

Forgalmi kimutatás 1898. évi január 17-ről Tiszta buza körülbelül 500 hltr, kétszeres buza 80 hltr, rozs 170 hltr, árpa 80 hltr, zab 150 hltr, tengeri 500 hltr, burgonya 460, hltr. Lásas jószágok: Hizott sertés mintegy 130 drb, félhizott 145, sovány 160, süldő 230, malacz 600, hizott marha 8, jármás ökör 290, fejős tehén 185, borju 153, bivaly 5, juh és kecske 24, ló 307.

Marha ártáblázat 1898. január 17-ről Egy pár első rendű jármás ökör 275—300, egy pár másodrendű jármás ökör 175—270, egy pár harmadrendű jármás ökör 110—170, 1 pár fejős tehén 84—180. 1 drb. vágó ökör 250 kgr. 63—85. 1 drb. vágó tehén 150 kgr. 43—65, 1 drb. veres borju 12—18, 1 drb. fél éves borju 16—23, 1 drb. egy éves borju 23—32, két éves borju 31—56. 1 pár hizott sertés 43—75, 1 pár fél éves 20—24 1 pár egy éves sertés 33—52, 1 pár két

éves setés 54—76, egy drb. igás ló 45—80, 1 pár ökörbőr 16—21, 1 pár tehénbőr 12—16 1 pár borju bőr 5—8, 1 pár ló bőr 6—10.

Reich Jenő Társas

Tőzsde jelentése.

— A Tiszántul eredeti távirata. —

Határidők.

B u d a p e s t, január 19.

Az irányzat szilárd

Boza márciusra	9.49
Új tengeri	4.85
Rosz őszre	7.93
Zab őszre	5.80
Tengeri augusztusra	—
Buza októberre	—

Értéktőzsde.

B u d a p e s t, január 19.

Az irányzat gyenge

Oszták hitel	360.—
Magyar hitel	392.—
Allamvasut	362.—
Rimamerányi	307.—
Magyar jelzálog	249.10
Salgótarjáni	639.75
Wagon-kölcsön	623.—
Villamos vasut	225.—
Magyar leszámlató	353.25
Iparbank	104.25
Budapest közuti	366.50

Kereskedelmi	1011.50
Déli vasut	78.—

B é c s, január 19.

Az irányzat nyugodt

Oszták hitel	360.78
Magyar hitel	391.—
Allamvasut	362.12
Birodalmi márka	58.97

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1899. január 19-án.

Magyar aranyjárdék 4%	120.—
Magyar koronajárdék	97.90
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 ¹⁰ / ₁₀₀	119.75
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 ¹⁰ / ₁₀₀	100.—
Magyar keletvasuti államkötvény 1876-ból	120.—
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	96.—
Italmérségi jog megváltási kötvény	100.75
Horvát-szlávon földterhermentesítési kötvény	96.75
Magyar nyerevény-sorsjegy-kölcsön	161.—
Tiszabályaiozi és szegedi sorsjegyek kölcsön	138.50
Oszták járadék papírban	101.25
Oszták járadék ezüstben	101.25
Oszták járadék aranyban	120.30
Oszták korona járadék	101.75
Oszták magyar bankrészevény	940.—
Magyar hitelbankrészevény	392.—
Oszták hitelintézeti részevény	360.—
Oszták-magyar államvasuti részevény	362.45
20 frankos arany (Napoleon'or)	363.20
Németbirodalmi márka	58.90
London vista	120.25
Párisi vista	47.80
20 márkás arany	11.79

A szerkesztőségét felhívja:

Dr. VUCSKIS GYULA.

Pserhofer J.-féle

„Vértisztító-Pilulák“

előbb „ÁLTALÁNOS PILULÁK“

joggal megérdemlik utóbbi nevüket, mert tény, hogy nagyon sok betegség van, melyben e pilulák kitünő hatása bebizonyítható.

Évtizedek óta örvendenek e pilulák a legnagyobb elterjedésnek és kevés család van, a hol e kitünő háziszser hiányoznék. Mint háziszsert sok orvos ajánlotta már és ajánlja, különösen mindezen bajok ellen, melyek: az epémlés, májbajok, bélgyengülés, székrekedés, rossz emésztés, szélszerűség, vértelenség, hámerrhoidok (aranyér), stb.

Vértisztító hatásánál fogva különösen jó hatása van a vérszegénységnek is és az ebből származó bajoknál mint: sápadtság, ideges főfájás és a többiek. E vértisztító pilulák fájdalom nélkül hatnak, úgy hogy a leggyengébb szervezetűek, gyermekek is minden aggodalom nélkül használhatják.

E „vértisztító pilulák“ egyedül és mint valódiak Pserhofer J. gyógyszerárában kaphatók: „zum gold. Reichsapfel“ J. Pserhofer, Singerstrasse Nr. 15. Wien és egy doboz 15 drb. pilulával csak 21 kr. o. é. Hat doboz 1 frt 5 kr. A pénz előzetes beküldése esetén portómentesen küldve hat doboz 1 frt 25 kr., 3 csomag (18 doboz) 3 frt 35 kr., 4 csomag 4 frt 40 kr., 5 csomag 5 frt 20 kr., 10 csomag 9 frt 20 kr. Egy csomagnál kevesebb nem küldetik.

NB. Nagy elterjedtségük miatt e pilulákat különböző név alatt és alakban hamisítják: tehát kéretik kizárólag Pserhofer J. „vértisztító piluláit“ kérni, mert csak azok a valódiak, melyek használati utasítása Pserhofer J. névvel vannak ellátva, és minden egyes csomag tetején vörös betűkkel ezen név látható.

Azon számtalan köszönő iratok közül, melyeket e pilulák használói a legkülönbözőbb és legsúlyosabb betegségeik elmúlása után hozzánk intéztek, csak néhányat említünk fel azon megjegyzéssel, hogy a kik használták, másoknak is ajánlják.

<p>Köln, 1893. április 30.</p> <p>Igen tisztelt Pserhofer ur!</p> <p>Legyen olyan jó, küldjön ismét utánvételel 15 csomagot az ön felülmúlhatatlan vértisztító piluláiból. Együttal halás köszönetem fejezem ki önnek csodálatos piluláiért.</p> <p>Tisztelettel Pawlistik Ferencz, Lindenthal.</p>	<p>Bécsújhely, 1887. decz. 9.</p> <p>Nagyon tisztelt uram!</p> <p>Ferrő köszönetet mondok önnek 60 éves nagynénem nevében, ki öt évig chronikus gyomorhájban és vízkörségben szenvedett. Az élet már igazán kin volt rá néve és már azt hitte, hogy vége van. Véletlenül kapott egy csomagot, az ön kitünő vértisztító-piluláiból és hosszabb használat után ez meggyógyította.</p> <p>Tisztelettel Weinzeittel József.</p>	<p>Götschdorf, Kolbach mellett, oszt. Szászország, 1886. okt. 8.</p> <p>Tisztelt uram!</p> <p>Legszívesebben kérem, hogy nekem Általános vértisztító-labdacsából egy 6 dobozban álló csomagot küldjön. Csak csodálatos piluláinak köszönhetem, hogy gyomorhajomtól, mely öt éven át kínzott megszabadultam. Soha sem fogom nélkülözni ezen pilulákat s egyuttal mélyen tisztelt araszódnak meleg köszönetemet fejezem ki.</p> <p>Legnégyebb tisztelettel Zwickli Anna.</p>
<p>Hrasche, Flödnik mellett, 1887. szept. 12.</p> <p>Igen tisztelt uram!</p> <p>Isten akarta, hogy az ön pilulái kezemhez jussanak s ebből kifolyólag irhatom önnek a következőket: Gyermekágyban levén meghaltam, úgy hogy dolgaimat több képtelen voltam végezni s biztosan meghaltam volna, ha az ön csodálatos pilulái nem mentettek volna meg. Isten ezerszeres áldása legyen ezért önön. Tudom, hogy az ön pilulái tökéletesen helyre állítják egészségem, hogy másoknak is viszanadják az egészségét.</p> <p>Kniffcz Teréz.</p>	<p>Eichengrabrament, Gröhd 1889. márcz. 27.</p> <p>Tisztelt uram!</p> <p>Mivel teljesen meg vagyok elégedve az ön piluláival, ismételve kérek 4 csomagot az ön igazán hasznos és kitünő piluláiból. Nem</p>	

Bernhardi alpesi növény-liquor, W. O. Bernhard, Bregenz Z. Egy üveg 40 kr., egy negyed üveg 70 kr.

Amerikai köszvénykenőcs legjobb szer minden köszvényes és csuzos bajoknál: gerinczagy bántalmaknál, inszagatózás Ischias, migrán, nervozus fogfájás, főfájás, fülzaggatózás stb. Egy tégely 1 frt 20 kr.

Pserhofer J. angol csodabalsama 1 üveggel 50 kr.

Fagyás ellen balszam, évek óta ismeretes, mint legbiztosabb szer sebeket stb. 1 tégely 40 kr. Bérmentve 65 kr.

Stoll Kola-Braeparatuma kitünő erősítő gyomor és izom számára.

Kola Elixir vagy bor, 1 liter 3 frt, fél liter 1 frt 60 kr., egy negyed liter 85 kr.

Pserhofer J. Golva-Balszam, nélkülözhetetlen szer a vastag nyak ellen. 1 üveggel 46 kr. Bérmentve 65 kr.

Pserhofer J. élet-essenciája (Prágai cseppek) rossz gyomor, rossz emésztés, mindennemű altesti bántalmaknál kitünő háziszser. Egy üveg 22 kr. 12 üveg 2 frt.

Pserhofer J. utifüle, általánosan ismert kitünő háziszser minden katarus, rekedtség, görcsös köhögés stb. ellen. Egy üveg 50 kr. két üveg bérmentve 1 frt 50 kr.

Fenyő-pomádé. Pserhofer J., évek hosszú sorra óta az orvosok által is elismert legjobb szer minden hajnövesztő szer között. Elegánsul kiállított nagy adag 2 frt.

Általános fiasztrom. Stendel tanártól, mindennemű rossz feké ellen, ütéstől, vagy szurásból származó sebekre, sőt régi időkben fel-fel ujló láb fekélyeknél is, esőkönnyös mirigy daganatoknál, fájdalmas köröm méregnél, sebes és gyuladásban levő emlőre, köszvényes lábakra és hasonló bajoknál megbeesülhetetlen. Egy tégely 50 kr, bérmentve 75 kr.

Általános-tisztító-só. Bullrich A. W. kitünő szer a rossz emésztés minden következményei ellen és pedig főfájás, szédülés, gyomorgörcs, gyomorégés, aranyeres bántalmak, szorulás stb. ellen. 1 csomag 1 frt.

Ezen itt említett szereken kívül még az összes osztrák és magyar újságokban hirdett bel- és külföldi orvosi specialitások raktáron tartatnak és a raktáron nem levő szerekről felszólításra készséggel és legelőszöbben gondoskodva lesz.

A szállítás postán leggyorsabban lesz eszközölve a pénz előleges beküldése mellett. Nagyobb megrendelések utánvét mellett is.

Pserhofer J. gyógyszerára „zum gold. Reichsapfel“, Bécs, I. Singerstrasse 15.

Egyedül csak az ön pilulák valódiak, melyeknek használati utasítása Pserhofer J. névaláírásával van ellátva és a melynek minden csomagja tetején, ugyan ezen név vörös írással látható.

Védve bélyeg- és mintajeggyel. Utánzás szigorúan büntetve!